

ГОД. XXIII.

ПОЗОРИШТЕ

БРОЈ 8.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Извлачи за време бављења поворишне дружине у Н. Саду свагда о дану сваке представе, иначе сваког месеца по један пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

О ГЛУМАЧКОЈ УМЕТНОСТИ.

Препочињање како у говору тако и у покретима прва је лествица глумачке уметности, коју ни један глумац не сме прескочити.

За то је пре свега потребан посматрачки дар, који изналази, у чему се разликује једна личност од друге.

Ако се та разлика може и у мислима учинити и суштина извесне личности потпуно и у мислима схватити: још је нужно, да ту личност можемо замислiti у свима приликама, па и у онима, у којима је никад дотле нисмо видили.

Морамо знати себи замислiti, шта би таква личност у овој или оној прилици говорила и како би се владала.

Та моћ уобразиље мора бити у нама тако жива, како бисмо могли личност, коју смо замислили, тако извести, да је свако може познати.

Успемо ли у томе, знак је, да смо се у онај мах уживили у душу другог лица и намерно је с нашом променили.

Ко то не може, нека не остане на даскама, што свет значе, јер је то темељ, на коме се оснива глумачка уметност.

Важност тог непобитног правила доказује се и тиме, што оно вреди за све уметности у опште.

Са шаљивим играма, које пртaju нарочите особине једног народа и покрајине, као и особени месни живот и типове, почиње се право обрађивање драмске уметности; а прескочи ли се та баријера, никад се не ће моћи подићи зграда праве драмске уметности.

Само писац „Покондирене тикве“ и „Зле жене,“ могао је написати „Лахана“ и „Стевана Дечанског.“

Па не само за драмску и за сликарску него и за сваку другу уметност вреди то исто.

Сликар, који није у исто доба и добар живописац, не ће никад бити уметник.

Али глумац, одарен даром верног по-дражавања, мора и даље поћи, и карактере, које изводи, узвисити до уметништва.

За то је од преке потребе, да се сваки глумац веџба у подражавању карактера: лакомих, претворних, хвалисавих, сметењачких, невиних, блесастих, племенитих, про-жрдњивих и т. д. и то у свима ниансама.

За тим треба глумац да изводи страсти, узбуђености и све душевне потресе поједињих карактера.

Таквим веџбањем и усавршавањем излази глумац из уског оквира обичног по-дражавања и улази у царство самог уметништва.

Да баптимо летимичан поглед на ток глумачке уметности, пре него што пређемо на трећи ступањ, који је у исто доба задатак и слава глумачке уметности, и с којима она равноправно ступа у коло других уметности.

Тај ток је особен; ни код једног народа није прошао кроз једне и исте фазе.

У великих западних народа зачело се глумовање црквеним церемонијама, док у току дугих и многих векова није искрсла из њега жива слика природе људске и страсти људских.

У нас Србала имало је глумовање од мањих у почетку узвишији задатак.

Добровољачко глумарење Јоакима Вујића по српским крајевима допринело је ионајвише, те је народ српски почeo да прене из агоније, на коју су га били осу-

дили књижевни производи наших надри-
класичара.

Треперећи слабим жишком, час овде
час онде, узбуктало је позориште напо-
слетку у Новом Саду у праву народну
фалангу, која је на све стране шиљала сво-
је глумачке чете, да буђе народни понос
и отпор према туђинштини.

Што су таква путничка глумачка дру-
штва привредила срству, још се нико ни-
је подухватио да то у целини оцени по
заслуги, и ако би то био веома захва-
лан рад.

Те глумачке дружине, које су радом
својим стекле великих заслуга за народ и
просвету му, дале су још и велики број
изврсних глумца.

Из броја тих даровитих глумца састав-
љено је и особље српског народног позориш-
та, које је 1869. године у Београду било
на врхунцу свога цветања, како са добрих
подражавалаца, тако и са интелигентних
глумачких снага, које се беху скоро попе-
ле и на трећу лествицу глумачке умет-
ности.

Али, на жалост, истрајност није никад
била карактерна прта у нас Србаља, па
тако се десило и са глумцима.

Глумци у престоници српској почели су
падати на дољне гране у приказивачкој у-
метности, те би тако било желити, да опет
поврате себи радом својим значај, који су

некад с правом уживали, па да постану
правим пијонирима културе на истоку.

Кријумчарењем неких естетика угњез-
дио се у нас неки скептицизам у погледу
на задатак драмске уметности, и нико се
до сад не нађе, да пробије тај лед, и ако
се често јављала потреба, да се поведе с
тome која реч.

Тај факат не само да даје жалосну
сведоћбу нашим књижевним и новинарским
приликама, него још доводи у сумњу с
године на годину и опстанак српског на-
родног позоришта.

Јер докле год и наши признати књи-
жевници недигну свој глас, доказујући важ-
ност глумачке уметности: нико их не ће
опрати од љаге, да не ће да приме европ-
ску културу; а и докле се год не учини
крај неоправданом и ситничарском скомра-
чењу меродавних фактора према установи,
која највидљивије показује странцима сту-
пањ нашег образовања: дотле ни опстанак
позоришта не ће бити, на срамоту нашу,
осигуран.

Ми предпостављамо, да код наших књи-
жевника и новинара није толико оскудица
доброг расположења према позоришту уз-
рок њиховој апатији: колико погрешно схва-
тање и поглед на глумачку уметност као
такву, код које се не претпоставља тво-
рачки дух и која, као што се мисли, не
ствара ништа.

(Свршиће се.)

ХИСТИКИ.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Бидо“, слика из сеоског живота у пет
чинова с певањем и играњем, написали Јанко
Веселиновић и Драгомир Брезак; музика од Да-
ворина Јенка.)

У недељу 17. (29.) маја о. г. јавио се „Би-
до“ са новим Здравком, новом Живаном, новом
Љубицом и новом Петром.

Спасића, досадашњега Здравка, заменио је
овога пута Лука Поповић. Што сам казао у два
три ли маха, повељам и сад, а то је, да Лука
Поповић има свега, што човека предестинује за
ваљана глумца и ја бих препоручио у интере-

су нашег народног позоришта управи, да то-
га младога глумца узме на око и да му
даде што више и што заманијег посла.

— Живаву је давала Даница Туцаковићева
тако дегажовано, како се од ње није ни оче-
кивало; уз то је с укусом певала веома кра-
сан уметак и показала том приликом, да јој је
глас у свежини и јачини од две године амо
много добио. — Љубица је била у рукама дру-
ге једне новице, којој пред презименом тако-
ђер стоји писме Д. То је Драга Стефано-
вићка, лепа и умиљата прилика на позорници.
И она је певала коректно и лепо, само се о

квалитету гласа јој не може донети одлучан суд по оне две три севдалинке, код којих је ефекат кварио до зла бoga раздешени оркестар. Но толико се може рећи већ сад, да је глас Драге Стефановићке мек и гибак. — Била је тога вечера у претку још и трећа новица са значајним писменом Д. у почетку имена. Зове се Даринка а презива Симићева. Њен ће се доста угодни алт моћи показати у правој боји другом приликом, кад се Симићева мало боље одомаћи на позорници и кад певање буде пратио мало удешенији оркестар.

Ad vocem оркестар. Знам да има појачана оркестра — било га је ваљда и пре Рихарда Вагнера — но послабљена још никад нисам чуо да има. Па тек да сами елеви експектују пратње у песмама, где оштро треба назити на ритам и дух песме — то нисам додуше чуо да где екстистује, али сам се у недељу у позоришту Дунђерског уверио, да се дешава и такво што. Но за то је кукавни Добриновић уз остале своје бриге дошао овом приликом и до тога, да са позорнице и очима и ногама помогне дириговати оркестар.

Г.

КР. СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ У БЕОГРАДУ.

(Народно позориште у Београду.) Недеља 17. маја. Дневна представа: „Севиљски берберин, шаљива игра у четири чина, с певањем, написао Бомарше, превео с француског М. В. Петровић. Музика од Росинија. — Вечерња представа: „Мајстор Маноле“.

Уторник 19. маја: „Разбојници“, драма у пет чинова, написао Ф. Шилер, превод с немачког. — Г. Михаило Исаиловић, члан нирнбершког позоришта, играће Фрању Мора.

Четвртак 21. маја: „Фромон и Рислер“, драма у пет чинова, с предигром, написали Алфонс Доде и Адолф Бело, превео Мих. Р. Поповић.

Субота 23. маја: „Три бекрије“, чаробна шаљива игра у три чина, с певањем, написао Нестрој, превод с немачког.

Недеља 24. маја. Дневна представа: „Војнички бегунац“, позоришна игра у три чина, с певањем, написао Сиглигети, превео и прерадио Радивој Стратимировић. — Вечерња представа: „Потера“, комад из српског на-

родног живота у пет чинова и осам слика, с певањем, написали Јанко и Чича Илија. Музика од Јенка.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Ред позоришних представа)

У суботу 23. маја (4. јуна) први пут: „Завет“. Драма у 3 чина, написао Симо Матавуљ.

У недељу 24. маја (5. јуна): „Задужбина дара Лазара“. Слика из прошлости српске у 5 чинова, с песмама, написао у стиховима Милорад П. Шапчанин, музика од Д. Јенка.

У понедељник 25. маја (6. јуна): „Јованчићи сватови“. Шаљива опера у 1 чину, написали Карс и Барбије, сложио Виктор Масе, превео Никола Ј. Мариновић. — Пре тога: „Јабука“. Шаљива оперета из српског народног живота у 3 чина, написао Веља М. Миљковић, музика од Х. Дубека.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ

на 18 позоришних представа.

Доласком позоришне дружине у Нови Сад отвара се претплата на 18 позоришних претстава. За купљење претплате умољени су: г.г. А. Хаџић, Ђока М. Поповић, Ђока Т. Мијатовић и Аркадије Марковић.

Ко се жели још претплатити, нека изволи ту намеру своју изјавити у књижарници Браће М. Поповића.

Прва представа у претплати била је у суботу 16. (28.) маја о. г.

За ову летњу сезону цене су местима знатно обаљене, и то:

- 1.) Ложа у партеру, од представе . . . . . 4 ф.
- 2.) Ложа у I. спрату, од представе . . . . . 3 ф. 50 н.
- 3.) Седиште у I. и II. реду . . . . . 70 н.
- 4.) Седиште од III. до VI. реда . . . . . 50 н.
- 5.) Седиште од VII. до X. реда . . . . . 40 н.
- 6.) Седиште на балкону у I. реду . . . . . 70 н.
- 7.) Седиште на балкону у II. реду . . . . . 50 н.

У Новом Саду 13. (25.) маја 1898.

Управа
српског народног позоришта.

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ

5. Представа.

У ДУНЂЕРСКОВОМ ПОЗОРИШТУ.

У претплати 3.

У Новом Саду, у четвртак 21. маја (2. јуна) 1898.

ПРВИ ПУТ:

БРЂУША.

Шаљива игра у 3 чина, од Битонга и Буша. — Редитељ: Ружић.

ОСОБЕ:

Вардова удовица	— — —	С. Вујићка.
Франциска, њена кћи	— — —	С. Бакаловићка.
Куно од Полендорфа, тајни са- ветник посланства, њен брат	— — —	Ружић.
Јодок од Анкена	— — —	Спасић.
Лола, његова жена	— — —	М. Марковићка.
Пуковник од Еша	— — —	Марковић.

Безернова, учитељица	— — —	М. Тодосићка.
Ружа, собарица	— — —	Д. Туцаковићева
Данило, коморник	— — —	Бакаловић.
Јосиф } слуге	— — —	Павићевић.
Борђе } слуге	— — —	Мицић.
Мартин,	— — — — —	Поповић.

Место радње: Први и други чин догађа се у дворцу Штралеку, а трећи у бањи Либенштајну.

У суботу 23. маја (4. јуна) први пут: „Завет“. Драма у 4 чина, написао Симо Матавуљ.

УЛАЗНЕ ЦЕНЕ: Ложа у партеру: 4 ф. 50 н. — Ложа у I. спрату: 4 фор. — Седиште у I. и II. реду у паркету: 80 н. — Седиште у III. IV. V. и VI. реду: 60 н. — Седиште у VII. VIII. IX. и X. реду: 50 нов. — Седиште у XI. и XII. реду: 40 н. — Седиште на балкону у I. реду: 80 н. — Седиште на балкону у II. реду: 60 нов. — Седиште на балкону у III. IV. реду: 40 нов. — Седиште на галерији у I. и II. реду: 30 нов. — Стajaњe на I. галерији: 30 н. — Стajaњe за ћаке у партеру: 20 нов. — Војници до наредника: 20 нов. — Стajaњe на II. галерији: 20 н.

Ко се још жели претплатити, нека изволи ту своју намеру изјавити у књижарници
БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА.

Улазнице могу се добити у књижарници Браће М. Поповића од 8—12 сахата пре подне и од 2—6 после подне, а за тим на позоришној благајни.

Умољавају се попт. госпође и госпођице, да изволе у позоришту без шепира сидити.

Почетак тачно у 8 сахата у вече.